

Matusikkerhet – fysiske og psykiske konsekvenser

Sigrun Henjum
Professor og klinisk ernæringsfysiolog
OsloMet

Hvorfor er mat så viktig?

Mat – en grunnleggende menneskerettighet

Retten til mat er nedfelt i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

«Når ethvert menneske, alene eller sammen med andre, til enhver tid, har fysisk og økonomisk tilgang på tilstrekkelig mat eller midler til å oppnå dette» (Generell kommentar 12, 1999)

Fullgod mat – en menneskerettighet

10 matvaregrupper

1. All starchy staple foods

2. Beans and peas

3. Nuts and seeds

4. Dairy

5. Flesh foods

6. Eggs

7. Vitamin A-rich dark green leafy vegetables

8. Other vitamin A-rich vegetables and fruits

9. Other vegetables

10. Other fruits

**VIKTIG Å HA
MAT FRA
MINST 5
GRUPPER**

Asylsøkere noen få matvarer

Spist fra 4 av 10 matvaregrupper

12:00	Water	
12:30		Tuna fish
		Tomato sauce
		Banana
		Grain bread
16:00	Coffee	
		Clementine
17:00	Water	
		Apple
23:00		Clementine
		Banana

10:00	Tea	
		Lentil stew
		Injera
14:00		Lentil stew
		Injera
21:00	Coffee	
		Potato
		Injera

Eksempler på kosthold en tilfeldig dag

11:30		Brown bread
		Cheese
16:00		Brown bread
		Beans
22:00		Banana
		Apple

12:00	Water	
12:30		Tuna fish
		Tomato sauce
		Banana
		Grain bread
16:00	Coffee	
		Clementine
17:00	Water	
		Apple
23:00		Clementine

2 gjennomsnittlig måltider per dag

10:00	Tea	
		Lentil stew
14:00		
21:00	Coffee	
		Injera

35% første måltid etter kl. 11

11:30		Brown bread
		Cheese
16:00		Brown bread
		Beans
22:00		Banana
		Apple

Kosthold på asylmottak: begrenset variasjon

Et alvorlig brudd på retten til mat, helse og fullgod ernæring

Jeg føler at jeg spiser ris 24 timer per dag, syv dager i uken

«Mot slutten av måneden, når vi begynner å gå tom for penger, spiser jeg mye bulgur. Bulgur med egg, tomater og krydder. Bulgur med tomater and krydder. Eller bare bulgur med krydder.»

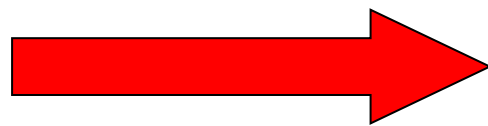
”Vi kan ikke alltid kjøpe det vi vil. Ost og kjøtt har vi ikke alltid råd til, fordi det er dyrt

Fysisk og psykisk helse er knyttet til matusikkerhet

Fysisk helse – konsekvenser matusikkerhet

- Svekket immunsystem
- Nedsatt arbeidskapasitet og produktivitet
- Redusert skoleprestasjon
- Økt risiko for overvekt og kroniske sykdommer
- Redusert mental utvikling

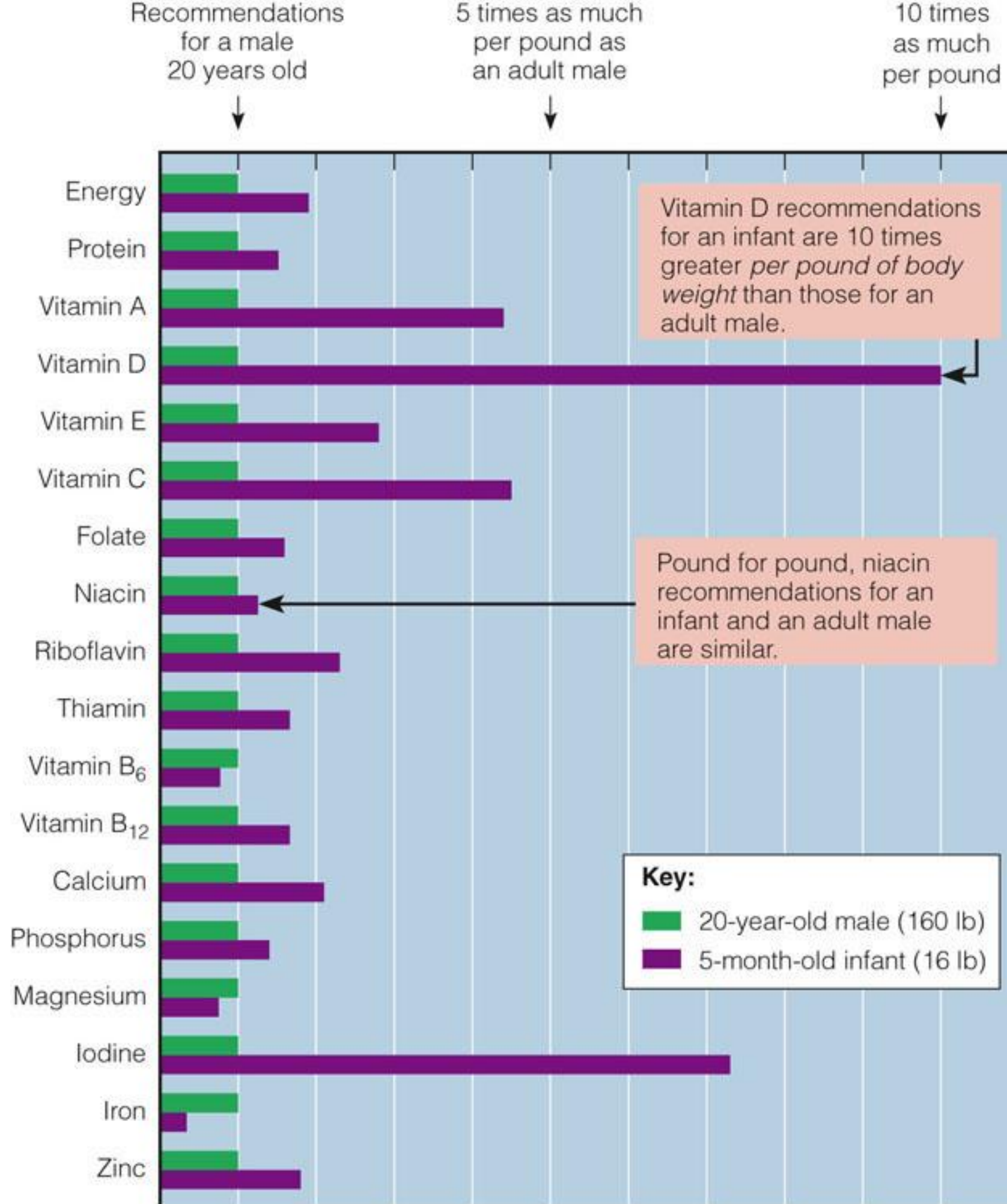

Redusert potensial

Konsekvenser for barnet - magekapasitet

BABY'S AGE	1–2 days	3–6 days	1 week–6 months	6 months–1 year	Adult
TUMMY CAPACITY	Size of a cooked chickpea	Size of a grape	Size of a strawberry	Size of a grapefruit	Small Cantaloupe
	7-13 ml	1-2 oz	2-3 oz	3 oz - 2 cups	4 cups (1 quart)

A visual comparison of stomach capacity for different ages, showing a chickpea, a grape, a strawberry, a grapefruit, and a cantaloupe melon. The items are arranged from left to right, corresponding to the age groups in the table above. The chickpea is the smallest, followed by the grape, the strawberry, the grapefruit, and the cantaloupe melon is the largest.

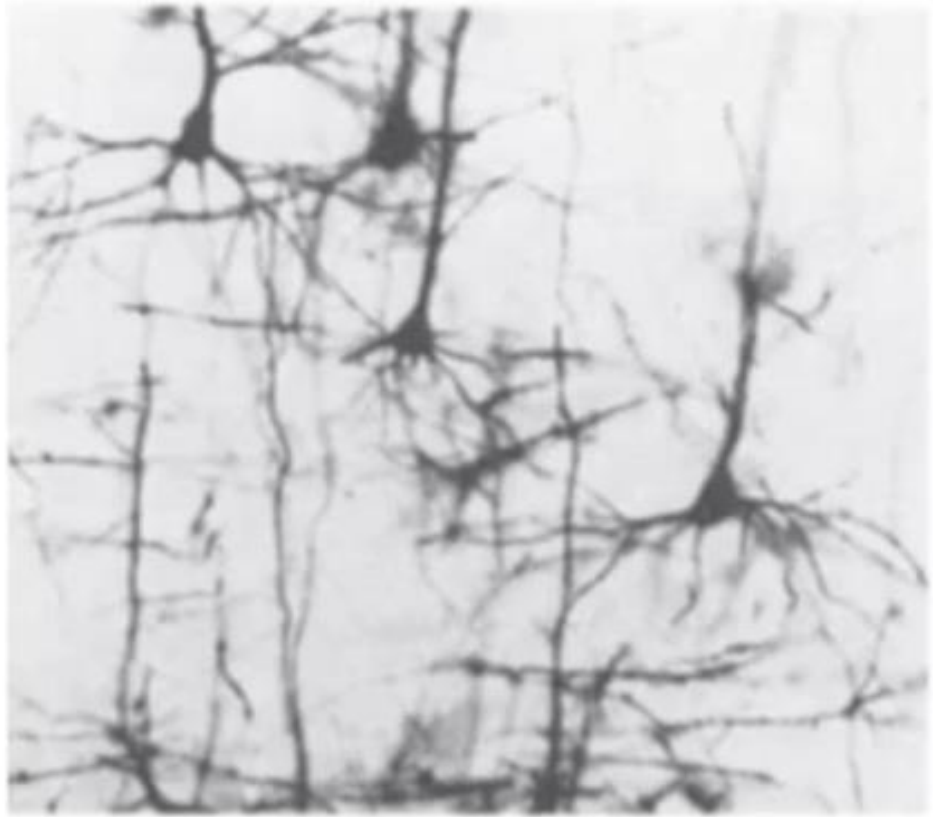

72 kg
7.2 kg

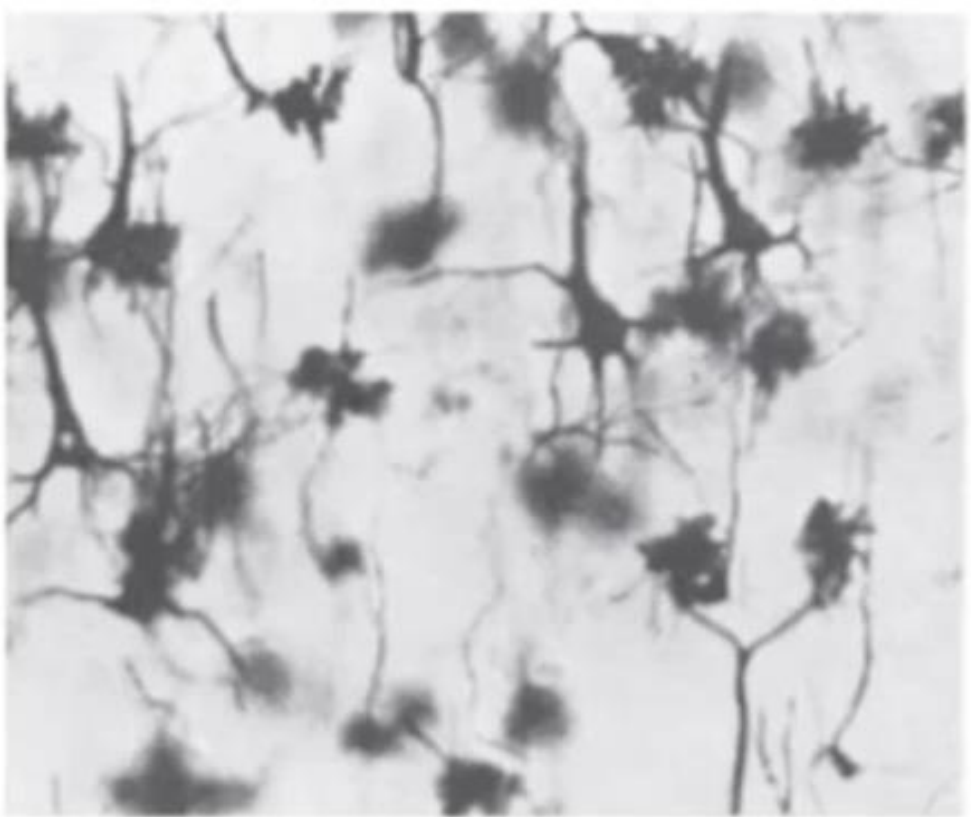
Konsekvenser av mangelfull ernæring barn

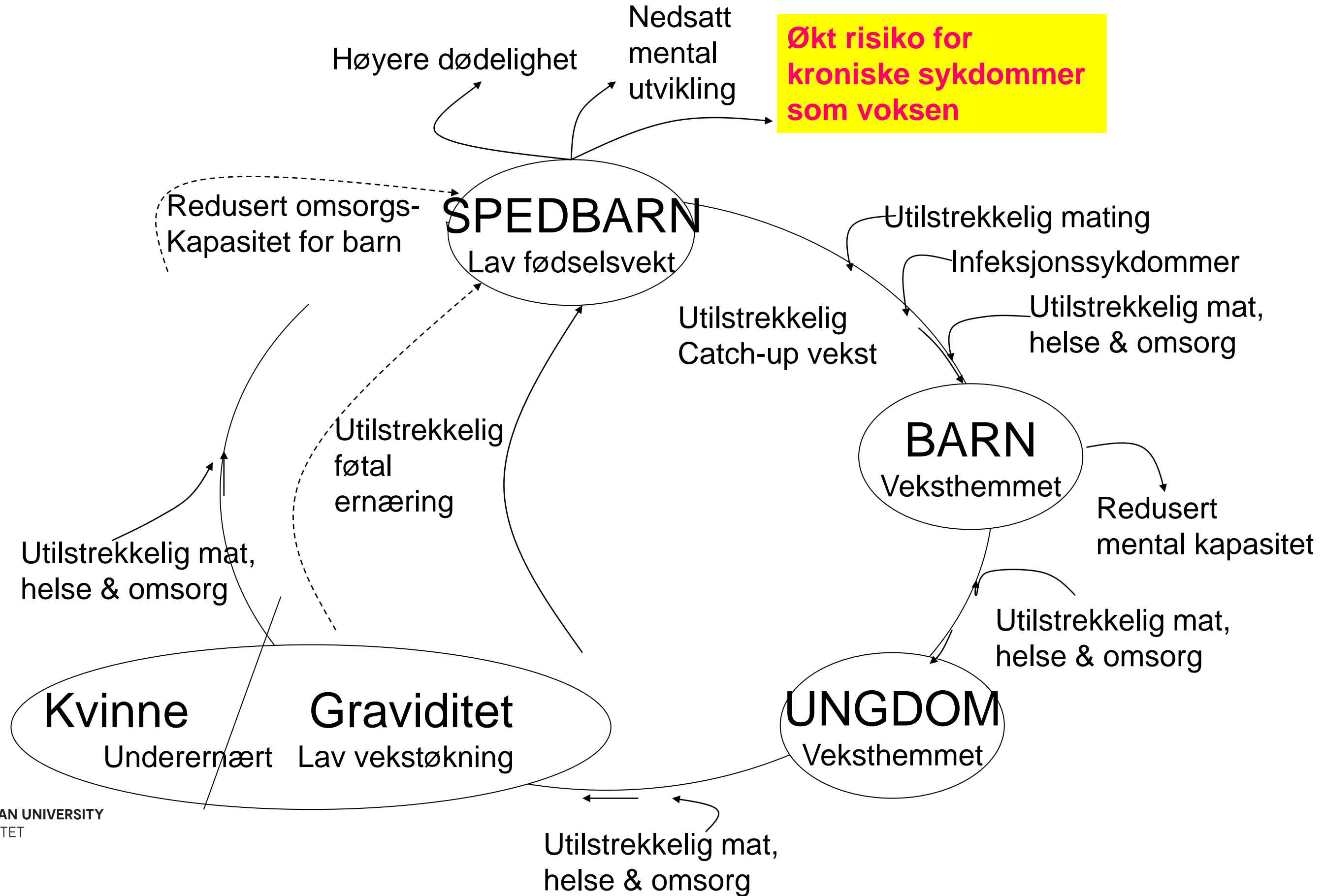

Normal

Stunting

Psykisk helse – konsekvenser matusikkerhet

Fang et al. *BMC Public Health*
<https://doi.org/10.1186/s12889-2020-10186-1>

BISTANDSAKTUELT

Meninger Kultur Folk Tips oss

Søk...

Meny

Meninger

RESEARCH ARTICLE

The association between food insecurity and mental health during the COVID-19 pandemic

Di Fang^{1*}, Michael R....

Abstract

Objective: To explore the association between food insecurity and mental health among African Americans during the COVID-19 pandemic.

Methods: We conducted a cross-sectional survey of African Americans in the United States during the COVID-19 pandemic. We examined the association between food insecurity and mental health outcomes, including depression and anxiety, and between food insecurity and loss of a job during the pandemic.

Results: Food insecurity was associated with increased risk of mental illness. Losing a job during the pandemic was associated with increased risk of mental illness. The relative risk of mental illness from being food insecure is almost three-fold that of losing a job during the pandemic.

Conclusions: Food insecurity caused by the pandemic was associated with increased risk of mental illness. The relative risk of mental illness from being food insecure is almost three-fold that of losing a job during the pandemic. Public health measures should focus on getting direct subsidies of food purchases to poor families,

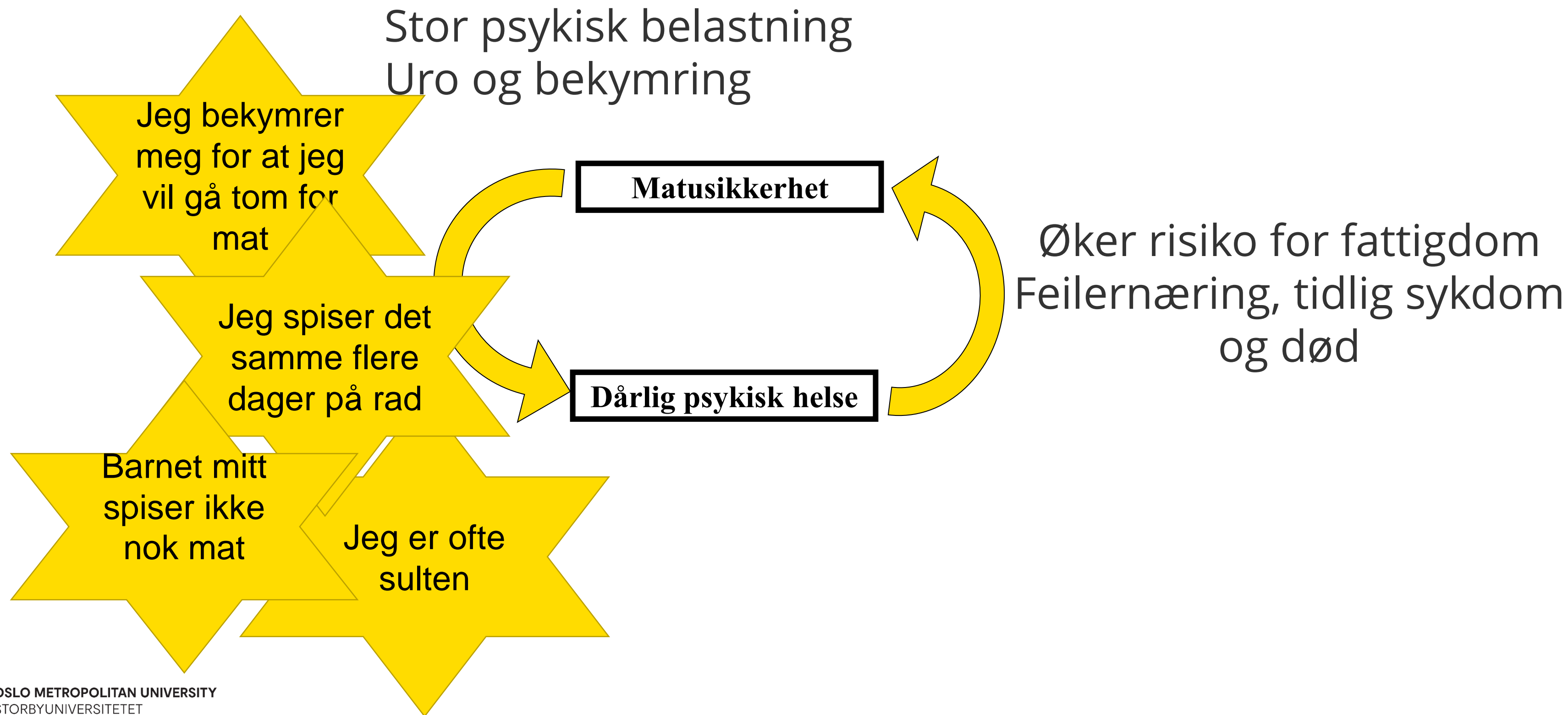

Fysiske helseproblemer er den viktigste årsaken til at mennesker med alvorlige psykiske lidelser dør 10-20 år tidligere enn mennesker som ikke har slike lidelser. Dette skyldes at personer med psykiske lidelser får dårligere behandling for fysiske helseproblemer, skriver norske forskere. Her fra en blindeskole i Tanzania, der en elev lærer å skrelle mat med en skarp kniv. Foto: Reinhard Marscha / Imagebroker / NTB

Matsikkerhet og psykisk helse henger sammen

Matusikkerhet påvirker psykisk helse og omvendt

Oppsummering

Ikke bare nok mat men kvalitet er viktig

Trenger mat fra flere matvaregrupper

Øke kunnskap om kosthold og kvalitet

Hvilken type mat, billig og næringsrik
(egg, melk, fisk (sei), sau)

Opplæring i handling og matlaging

